

Planlama Dergisi'nin 2021 yılı son sayısında sizlere altı derleme ve dokuz araştırma makalesi sunuyoruz. Araştırma makalelerinin son üçü, KBAM 2020 Sempozyumu'nda sunulan bildiriler arasından dergimize iletilen kentsel mekânsal değişim okumalarına dayanan çalışmalardır.

COVID-19 pandemisinin akademideki yansımalarını daha net izleyebildiğimiz bu sayıda yer alan derleme çalışmalarının ilki, pandeminin derinleştirdiği sosyal ve mekânsal eşitsizliklere "20 dakikalık mahalle" modeliyle herkes için adil, erişilebilir, sağlıklı kentsel mekânlar yaratma önerisi üzerinden çözüm aramaktadır. İkinci derleme makale, insanın evrimsel sürecinde alet yapabilme ve çevreyi değiştirebilme kapasitesiyle doğayı araçsallaştırma sürecini değerlendirmektedir. Üçüncüsü, modern insanın çevre algısı üzerinden ekosistem hizmetlerine ve bunun ekonomik karşılıklarına odaklanarak bu evrimsel süreç içerisinde, insanın çevre ve çevreyi yönetme sürecinde bunu nasıl bir politika aracı hâline getirmiş olduğunu gözler önüne sermektedir. Dördüncü derleme, ülkemizde son yıllarda politik bir söylem olarak da gündeme getirilen millet bahçelerini kentlerin yeşil alan ihtiyacını karşılamak için bir araç olarak değerlendirmektedir. Beşincisi, kentsel dönüşümü ele amakta; Türkiye'de gecekondulaşma süreciyle başlayan ve sonraki dönemlerde getirilen imar aflarıyla büyüyen kentleşme sorunsalını tarihsel bir süreklilik içerisinde yasalar ve aktörlerdeki dönüşüm süreciyle birlikte irdelemektedir. Son olarak yeniden COVID-19 pandemisine dönüyor ve "sürdürülebilir mahalle"nin salgının etkilerini azaltıcı etkisinin olup olamayacağını irdeleyen makaleyle derleme çalışmalarını sonlandırıyoruz.

Yılın son sayısının araştırma makalelerindeki konu çeşitliliğinin araştırmacıların ilgisini çekecek nitelikte olduğunu söyleyebiliriz. Araştırma makalelerinin ilki, kentsel yenileme alanlarıyla yerel ve merkezi hükümetlere tanınan esnekliğin planlama kademelenmesi, süreci ve kentsel mekânın yaratımı üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir. Sonraki çalışma, yenileme kavramından koruma kavramına geçiş yaparak, kültür rotalarının kültürel mirasın korunması ve yerel ekonomilerin canlandırılması üzerine etkilerini peyzaj, gelenekler, yaşam biçimi, el sanatları, tarihi ve mimari değerler gibi miras öğelerinin birlikteliğinde ele almaktadır. Üçüncü araştırma makalesi, yakın tarihte iklim kriziyle birlikte en çok tartışılan konular arasına giren çevre hareketlerine kadınların ortaya koydukları görünmez emek çerçevesinden bakmaktadır. Tohumların çeşitliliği ve sürekliliği, gıda döngüsü ve güvenliği, yem bitkileri, hayvancılık, ormancılık ve daha birçok üretim ve toplumsal yeniden üretim aracı üzerine etki etme süreçlerini müştereklerin çitlenmesi üzerinden ele almaktadır.

Devamındaki üç makale ise alan çalışmalarına odaklanmaktadır. Erzurum örneği üzerinden sokak kanyonlarında rüzgârın hava kalitesine olan etkilerini ele alan çalışmada, özellikle bitkilendirme ve rüzgâr hızı ilişkisi ArcGIS 10.3 Spatial Analysis Modülündeki 10 Interpolation yöntemi kullanılarak analiz edilmektedir. Ülkemizin kentleşme tarihi izinsiz, ruhsatsız yapılmış kentsel mekânların af süreçleriyle yasal zemine oturtulmasını içeren pek çok yasal düzenlemeyle doludur. Bu yasal düzenlemelerin sonuncusu 2018 yılında "İmar Barışı" olarak adlandırılmış ve tarihi kent merkezlerini de içermiştir. İstanbul'un Tarihi Yarımadası bu süreçten en çok etkilenen alanların başında gelmektedir. Beklenen büyük deprem, Tarihi Yarımada'nın çok katmanlı yapısı, çok katmanlı kent dolgusunun statik açıdan sorunlu yapısı ve sağlanan imar aflarının birlikteliği risk unsurlarını büyütüştür. İşte beşinci makalede söz konusu bu sorunlar saha araştırmalarıyla gözler önüne serilmektedir. Altıncı araştırma makalesinde ise Odamızdan alınan Mesleki Denetim Uygulaması verileriyle ve derinlemesine görüşmelerle yapılan analizler sonucu serbest planlama bürolarına, bu büroların coğrafyasına, karne yönetmeliğinin planlama bürolarının sektördeki faaliyetlerine odaklanılmaktadır.

Son üç araştırma yazısı, KBAM 2020 Sempozyumu'nda sunulan bildirilerin makaleye dönüştürüldüğü, kapsamlı çalışmaları içermektedir. Önceki sayının devamı niteliğindeki bu dosyada yer alan makalelerin üçü de mekânın dönüşümünü farklı bağlamlarıyla incelemektedir. Makalelerin ilki, x, y ve z kuşaklarının kentsel mekân ihtiyaçları üzerinden Giresun'da mekânın dönüşümünü incelemektedir. Kentin organik dokusu ile yeni yerleşim alanlarını Isparta kenti örneğinde, doku bazlı olarak inceleyen ikinci makaleyi takip eden son makalede ise Antakya'da "öğrencileştirme" süreçleriyle ortaya çıkan soylulaştırma olgusu, üniversite ve üniversite öğrencilerinin mekânın dönüşümüne etkileri çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Dergimize çalışmalarını ileten araştırmacılara ve hakemlikleriyle çalışmaların değerlendirilmesine katkı sunan akademisyenlere ve uzmanlara çok teşekkür ederiz.

İlgiyle okumanız dileğiyle.

Sağlıkla kalın.

Yayın Kurulu